

Králíci z klobouku – v zimě i v létě

Název emise: Bob a Bobek sportují; sešitkové vydání

Den vydání: 29. 4. 2015

Hodnota: A (ke dni vydání 13 Kč);

kat. č. 846 (zimní) a 847 (letní)

Rozměr známkového obrazu: 30 x 23 mm

Výtvarný návrh: Alex Dovis (s použitím postaviček Vladimíra Jiráňka)

Tisk: PTC Praha; **Druh tisku:** plnobarevný OF

Tisková forma: 6x sešitek se soutiskem obou známek

Náklad: 200.000 sešitků (tisk neukončen)

FDC: (pro každou známku) plnobarevný OF; PTC Praha

Je asi brzo hodnotit, zda jde o shodu okolností nebo trend, ale nelze přehlédnout, že v naší známkové tvorbě se dostává čím dál častěji na témata zpracovaná s přitažlivou lehkostí. Holého Jů a Hele, Slívovi Pes se čtyřlístkem, Láhev s kyticí a Velikonoční zajíc, Bornův Hasičský vůz, Pilařův Večerníček - a to se ohlédím jen k počátku loňského roku. Všechny spojuje nejnižší nominální hodnota, což považuji za velmi sympatické, a u některých jde o témata našeho dětství a mládí, a to je činí obzvlášť milé. Nyní tedy do této slibně se rozrůstající řady přibyli králíci z klobouku kouzelníka Pokustóna, už bezmála čtyři desetiletí bavící generace televizních diváků (kteří si je spojují s nezaměnitelným hlasem Josefa Dvořáka) a čtenářů časopisů a knih.

Na nových známkách jsou představeni jako sportovci, v zimě jako hokejisté (což je zjevný odkaz na jejich roli maskotů Mistrovství světa v ledním hokeji), i když bez hokejových dresů, v létě jak pádlují na nafukovacím člunu. Jde o vydání sešitkové, samolepicí, v praktickém formátu, známky i sešitek nejsou ani malé, ani velké, jejich rozměr je přiměřený kresbám, pozadí každé známky je sympaticky modré, ale ne jednotně – u zimní je modrá ledově chladná, u letní zase odpovídá slunce prohráté vodní hladině.

Zatím tedy samé chvály, ovšem je tu jedno „ale“. Jde sice o postavičky Boba a Bobka, a jejich grafický úpravce je nepochybně zručný kreslíř, nvedchl do nich ale Jiráňkova ducha. Nechejme teď stranou, zda to nedokázal, nebo nechtěl, prostě nejsou to králíci z klobouku, jak je po léta známe a máme rádi. Jiráňkova kresba je jednodušší a lehčí, oprostěná od detailů, a o to větší prostor dává naší fantazii. Jeho linka je robustnější, nepotřebuje si vypomáhat stínováním, původní králíci mají jiné proporce (jsou silnější a mají kratší uši) i detaily (například jejich zadní packy nevypadají jako obuté v hotelových pantoflích).

Autor výtvarného návrhu emise, podepsaný jako Alex Dowis (což je umělecký pseudonym), se věnuje replikám Jiráňkova díla. Na webu říká: „Kreslím jeho linkou a snažím se jeho práci stále živit, aby existovala“. Pokud se takto vyjádřil, nejde o výstižnou formulaci, a navíc to zní značně nafoukaně. Na mě to spíše působí, že se snaží přihrát na zavedené znače slavného výtvarníka, což není v historii výtvarného umění nic nového, ale tvrdit o tom, že díky tomu bude Jiráňkova práce existovat...?

Jestli si Vladimír Jiránek opravdu přál, aby s jeho postavami bylo takto nakládáno, nevím. Sám jsem se s ním

dobře znal, a v dobách, kdy jsme se stýkali, by nic takového nejspíš nepřipadlo v úvahu. Seznámili jsme se před čtyřiceti lety, tehdy jsem byl středoškolkem a současně šéfredaktorem překvapivě profesionálního časopisu pro mladé básníky a prozaiky, s názvem Almanach mladých autorů. Šlo o krátkodechého pohrobka slavnějšího časopisu Divoké víno (v dobách všeobjímající normalizace to nemohlo dopadnout jinak), a já tehdy oslovil slavného kreslíře, zda by nám do časopisu a na jeho propagační materiály nedodal kreslené vtipy. Udělal to a vyvinulo se z toho dlouholeté – přátelství?, to asi ne, přece jen byl o generaci starší, řekněme tedy obdivný vztah z mé strany a shovívavá náklonnost z té jeho. Navštěvoval jsem ho v jeho krásném bytě na rohu Pařížské a Břehové ulice, a snad moje tehdejší bezmezná mladická nadšení, s nímž jsem se vrhal do podniků všeho druhu, bylo příčinou, že jinak noblesně skeptický kreslíř byl ochoten se mnou klábosit, a dokonce se účastnit akcí, o jejichž zduaru sice pochyboval, ale nakonec to vždycky nějak dopadlo. Pod hlavičkou SSM (což byl jeden z mála způsobů, jak v zatuhlém systému podnikat – i když to obvykle šlo tak rok, nanejvýš dva, než úřady přešla radost nad iniciativou mládeže a bylo třeba se přesunout jinam) jsme vydávali časopis, připravovali velké nástěnné kalendáře, tiskli a prodávali pohlednice, pořádali koncerty rockových skupin (včetně mega akce Čtvrtstoletí rokenrolu na stadionu Slavie, se všemi tehdejšími hvězdami v čele s Miki Volkem; plakáty a vstupenky navrhl Pavel Šváb, zpěvák Olympiku a syn Jaroslava Švába, slavného tvůrce československých známek), Banjo bandu Ivana Mládky, divadelní představení, například zájezdová vystoupení Semaforu (to všechno většinou v Kulturním domě Barikádníků, kde se teď už léta konají filatelistické burzy), celkem těch akcí bylo na dvě stě! Mezi nimi ples CKM, díky čemuž jsme pak jeli na společnou dovolenou do Jugoslávie, kam Vladimír Jiránek vzal i svou sympatickou ženu a velmi hezkou dceru (ta mi na pláži prozradila, že jí tatínek kladl na srdce: ... s Frantou Benešem nee!, asi jsem mu připadal moc lehkomyšlný). Naše známost s VJ trvala léta, po celé mé vysokoškolské studium, když jsem pak nastoupil jako redaktor do Zemědělského nakladatelství, snažil jsem se prosadit jeho kresby na propagační materiály, později v Pofisu nám nakreslil filatelistu na obálky aukčních katalogů.

Z mnoha rozmluv s ním jsem si odnesl zásadu, kterou jsem později nalezl skvěle formulovanou v citátech Jára Cimrmana: Každé zbytečné slovo je zbytečné! V přeneseném smyslu se dá říci, že tak Jiránek i tvořil, a podoba nové emise tomu v mých očích neodpovídá. Ovšem to byl ještě v plné síle, takže těžko soudit, jaké postoje zaujímal nemocný na sklonku života, a zda si opravdu přál, aby všestranný umělec Alex Dovis „rozvíjel“ jeho dílo. Podle mne ne – už proto, že Jiráňkovo dílo nic takového nepotřebuje – o jeho přežití se postaral sám autor.

FB